

په افغانستان کې له فساد سره مبارزه: رویتیا، امانتداری او حساب ورکولو ته وده ورکوي - د ملګرو ملتونو رپوټ

کابل، د ۲۰۲۱ کال د اگست ۴ مه - د ملګرو ملتونو یو نوی رپوټ چې نن خپور شو بڼیې چې په افغانستان کې له اداري فساد سره د مبارزې د روانو هڅو ډیرول اړین دي.

د فساد پر ضد د یوناما پنځم کلنی رپوټ چې عنوان یې "د فساد پر وړاندې د افغانستان مبارزه: رویتیا، امانتداری او حساب ورکولو ته وده ورکوي" دی، موندلې چې افغانستان د فساد پر ضد د حقوقي او بنسټیزو چوکاټونو د رامنځ ته کولو په برخه کې مثبت ګامونه پورته کړيدي، خو لاهم ګڼې نیمګړتیاوې لکه د شفافیت، رویتیا او حساب ورکولو د لا ډیرولو اړتیا پراخې پاته ده.

د رپوټ تر پوښښ لاندې دورې په جریان کې، د ۲۰۲۰ کال له جنورۍ څخه د ۲۰۲۱ کال تر مې پورې، حکومت د فساد ضد اصلاحاتو ملاتړ ته دوام ورکړی. د کویډ ۱۹ وبا ناوړه اغیزو، د سولې روانو خبرو اترو او د نړیوالو ځواکونو د وتلو له اعلان وروسته د تاوتریخوالي زیاتیدو، د اصلاحاتو سرعت ورو کړی دی.

رپوټ د فساد په وړاندې د ملګرو ملتونو له کنوانسیون سره سم د ۲۰۲۰ کال په نوامبر میاشت کې د فساد ضد کمیسیون د جوړیدو په ګډون مثبتې پرمختیاوې تاییدوي. دغه ډول اداره د فساد پر وړاندې اصلاحاتو ته د ودې ورکولو وړتیا لري، په دې شرط چې خپلواکي یې ډاډمنه او د دې وړتیا ولري چې خپلې دندې په بشپړ ډول ترسره کړي.

دغه رپوټ همدارنګه ترپوښښ لاندې موده کې د افشا کونکو د خوندیتوب لپاره د نویو قوانینو تصویب ته اشاره کړې چې په اغیزمن ډول عملي کیدل به یې له فساد سره مبارز پیاوړې کړي.

دغه رپوټ همدارنګه د دوسو د شمیر زیاتوالی تاییدوي چې له فساد سره د مبارزې د ځانګړې محکمې (له اداري فساد سره د مبارزې عدلي او قضايي مرکز) لخوا ورته رسیده شوي او همدا ډول د ځواب ورکونې په برخه کې د ستري محکمې مهم رول تاییدوي چې د فساد اړوند جرمونه یې کم کړيدي. دغه رپوټ د قانون د عملي کولو د ظرفیتونو د زیاتولو وړاندیز کوي چې د فساد په برخه کې جرمونه کشف او تورن ترسره کونکي یې د هغوی موقف ته له کتو پرته ونیسي.

د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو ځانګړې استازې ډیبرا لاینز وویل: "له فساد سره اغیزمنه مبارزه د دولت د مشروعیت له زیاتیدو، سوکالی او تیکو سره مله ده."

کله چې په حقوقي او بنسټیز چوکاټ کې پرمختګ رامنځ ته کېږي، په مشخص ډول دڅارني او ارزونې د میکانیزمونو د پیاوړتیا، د عامه بودیجې د تنظیم، د عوایدو د مدیریت، د رویتیا د زیاتوالي، ریښتینولۍ او له مجازاتو د خوندیتوب په برخه کې باید دوامداره هڅې زیاتې شي. یوناما تیاره ده چې له فساد سره په مبارزه کې د اصلاحاتو د رامنځ ته کولو لپاره له افغانستان څخه ملاتړ ته دوام ورکړي چې پاتې ننگونو ته هم رسیده وشي.

رپوټ وايي ددې وخت را رسیدلی چې له فساد سره د مبارزې په برخه کې د اصلاحاتو د اغیزو ارزونه وشي او د څارني او ارزونې د میکانیزمونو د پیاوړتیا پر مت په اغیزمن ډول د پاتې نشو د ډکولو ګټورې او ریښتینې هڅې زیاتې شي.

د فساد په افشا کولو او د رویتیا په لوړولو کې د رسنیو او مدني ټولنو مهم رول ته په پام سره، دغه رپوټ سپارښتنه کوي چې له فساد سره د مبارزې په برخه کې دې دخپل بنسټونه د رسنیو او مدني ټولنو بنسټیتیا او ملاتړ ته دوام ورکړي. دغه رپوټ همدارنګه دولت هڅوي چې پرخبريالانو د بریدونو زیاتیدو ته په پام سره دې له رسنیو ساتنه وکړي.

دغه رپوټ په پای کې ټول افغانان هڅوي، چې په اغیزمن ډول پر فساد د لاس بري کیدو لپاره دې د زړه له تله پراخو هڅو ته ژمن او د فساد اصلي جرړې دې وباسي. یوناما تیاره ده چې په دغه برخه کې خپل ملاتړ ته دوام ورکړي.

ملګري ملتونه ژمن دي چې د اداري فساد پر وړاندې دملګرو ملتونو د کنوانسیون د مکلفیتونو د لا ښه عملي کیدو په برخه کې له افغانستان څخه ملاتړ وکړي. افغانستان دغه کنوانسیون په ۲۰۰۸ کال کې تصویب کړ. د اداري فساد پر وړاندې د ملګرو ملتونو کنوانسیون په نړۍ کې له فساد سره د مبارزې په برخه کې یوازینی الزامي قانوني وسیله ده. د دغه کنوانسیون هر اړخیز چلند او د هغه د ډیرو احکامو الزامي بڼې، یوې نړیوالې ستونزې ته د جامع ځواب موندلو لپاره د یوازینی وسیلې په توګه مطرح کړی. د ملګرو ملتونو ډیری غړي هیوادونه ددغه کنوانسیون غړیتوب لري.

بشپړ رپوټ په دې لینک موندلی او لوستلی شئ:

<https://unama.unmissions.org/corruption>

* * *

یوناما د افغانستان له خلکو او حکومت څخه سولې او ثبات ته د رسېدو لپاره ملاتړ کوي. د سیاسي ماموریت په توګه له خپل ماموریت سره سم، یوناما د شخړې مخنیوی او حل، د ونډې اخیستنې د زیاتېدو او ټولنیز یووالي او همدارنګه د سیمه ییزو همکاريو د پیاوړتیا ملاتړ کوي. دا ماموریت د اغیزمنې حکومتدارۍ ملاتړ کوي، ملي مالکیت او حساب ورکونکو بنسټونو ته چې بشري حقونو ته د درناوي پر بنسټ جوړ شوي، ملاتړ کوي. یوناما د استقلالیت، بې پرې والي او یووالي د اصل په پام کې نیولو سره د ډیپلوماتیکو اقداماتو په ګډون د شخړو د زیاتېدو او پراخېدو مخنیوي په موخه، د ښه نیت چارې او نور کلیدي خدمتونه برابروي. دا ماموریت د افغانانو پرمختګ او بشري لومړیتوبونو لپاره نړیوالې مرستې همغږي کوي.